



**MØRE OG ROMSDAL STATSADVOKATEMBETER**

**POLITIETS  
INNSATS MOT  
IT-KRIMINALITET**

Inspeksjon av  
Møre og Romsdal  
politidistrikt

19. desember 2024

# Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING .....	2
2. SAMMENDRAG .....	3
2.1 Generelt om straffesaksbehandlingen .....	3
2.2 IT-kriminalitet .....	3
3. OPPFØLGING FRA FJORÅRETS INSPEKSJON.....	4
4. STRAFFESAKSBEHANDLINGEN .....	5
4. 1. Møte med politimesteren og påtalesjefen.....	6
4.1.1 Fjorårets inspeksjonsrapport.....	6
4.1.2 Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale prioriteringer .....	6
4.1.3 Antall anmeldelser og utviklingen innen enkelte områder .....	7
4.1.4 Oppklaringsprosent, årsak og utvikling.....	8
4.1.5 Saksbehandlingstid, årsak og utvikling .....	8
4.1.6 Resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister (voldssaker), voldtektssaker, saker med varetektsfengslinger og lovbrytere under 18 år.....	9
4.1.7 Restansesituasjonen for saker som gjelder voldtekt, voldtekt av barn, nettovergrepssaker og mishandling i nære relasjoner.....	10
4.1.8 Redegjørelse for overholdelse av frister ved gjennomføring av tilrettelagte avhør og oppfølging av sakene etter slike avhør .....	10
4.1.9 Restanser.....	10
4.1.10 Rettsdager påtale .....	10
4.1.11 Kommentarer til skriftlig innsendt materiale i forkant av inspeksjonen .....	11
4.1.12 Organiseringen og prioriteringen av politiets innsats mot økonomisk og organisert kriminalitet, samt arbeidskriminalitet.....	11
4.2 Møte med PST.....	12
5. IT-KRIMINALITET .....	12
5.1 Gjennomføringen av inspeksjonen.....	12
5.2 Gjennomgang av innkalte saker .....	12
5.3 Besvarelse av spørsmål og intervjuer.....	12
5.3.1 Redegjørelse fra politimesteren om hvordan arbeidet med dataundersøkelser og digitale bevis, uavhengig av sakstype, er organisert og ressursatt.....	13
5.3.2 DPA .....	14
5.3.3 SESM.....	14
5.3.4 SO .....	15
5.3.5 ØKOTEAMET .....	15
5.3.6 FSI .....	15
5.3.7 GDE1 (Sunnmøre).....	16
5.3.8 GDE2 (Nordmøre/Romsdal) .....	16
6. OPPSUMMERING .....	16

# 1. INNLEDNING

Statsadvokatene skal i henhold til årlige føringer fra Riksadvokaten inspisere politidistriktenes håndtering av straffesaksbehandlingen.

I henhold til Riksadvokatens rundskriv 1/2024 er etterforskning av alvorlig IT-kriminalitet prioritert: *I saker som gjelder IT-kriminalitet er det avgjørende at påtalemyndigheten sørger for rask iverksettelse av etterforskning og sporsikring. For å motvirke at spor går tapt må en i denne fasen prioritere innhenting og deling av informasjon med relevante nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere, herunder Kripas, Økokrim og næringslivet. Dette er nødvendig for at en skal kunne koordinere og prioritere etterforskingstiltak på tvers av politidistrikt og landegrensler, og en vil kunne bidra til å avverge og forebygge ytterligere kriminalitet. Internasjonalt rettslig samarbeid står sentralt også ved bekjempelsen av slike lovbrudd. Ved sammensatte trusler, eller der sentrale samfunnsinstitusjoner blir utsatt for dataangrep, må det også legges til rette for samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste. Ressurskrevende innsats på dette feltet kan i perioder rettferdiggjøre at oppklaringsprosenten synker og at saksbehandlingstiden øker i andre saker.*

I vår fagledelsesplan for 2024 er dette presisert til at årets inspeksjon særlig vil rette seg mot systeminspeksjon av politidistriktet med særlig vekt på kriminelle handlinger ved bruk av IT.

Temaene som har vært gjenstand for inspeksjonen er politiets organisering i forhold til IT-kriminalitet og om politidistriktet har tilstrekkelig personell og kompetanse til å håndtere slik kriminalitet.

Før inspeksjonen ba vi om å få innsendt de siste 40 avgjorte saker der den kriminelle handling er gjort ved bruk av IT. Vi ba om en fordeling som dekte flere kriminalitetstyper som for eksempel nettovergrep, nettbedrageri, id-tyveri mm. Da det viste seg at alle sakene gjaldt nettbedrageri, så vi oss nødt til å innhente ytterligere 40 avgjorte saker. Vi mottok da en større variasjon av saker, herunder bildedeling, hensynsløs adferd mv.

Som tidligere år har vi også sett på restanseutviklingen, oppklaringsprosent og saksbehandlingstiden i politiet.

Før inspeksjonen ba vi om å få skriftlig redegjørelse om:

- Bemanningssituasjonen ved den enkelte påtalegruppe, herunder kontorstøtte
- Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale prioriteringer
- Resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister (voldssaker), voldtektssaker, saker med varetektsfengslinger og lovbytere under 18 år
- Restansesituasjonen for saker som gjelder voldtekt, voldtekt av barn, nettovergrepssaker og mishandling i nære relasjoner
- Restanser
- Herunder ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 6 mnd
- Ikke rettskraftige saker eldre enn 12 mnd
- Rettsdager påtale
- Redegjørelse for overholdelse av frister ved gjennomføring av tilrettelagte avhør og oppfølging av sakene etter slike avhør
- Organiseringen og prioriteringen av politiets innsats mot økonomisk og organisert kriminalitet, samt arbeidskriminalitet
- Direktiver/instrukser som omhandler etterforskning av IT-kriminalitet og håndtering av databeslag og digitale bevis

- Kort redegjørelse fra politimesteren om hvordan arbeidet med dataundersøkelser og digitale bevis, uavhengig av sakstype, er organisert og ressursatt
- Oversikt over saker der den kriminelle handling er gjort ved bruk av IT. Det ble bedt om en fordeling som dekte flere kriminalitetstyper som for eksempel nettovergrep, nettbedrageri, id-tyveri mm.

## 2. SAMMENDRAG

### 2.1 Generelt om straffesaksbehandlingen

- Oppklaringsprosent  
Oppklaringsprosenten i voldtektssaker ligger på 54% per 18.12.24. Det pågår kvalitetsundersøkelse i voldtektssaker som forhåpentligvis kan si noe om ytterligere oppklaringspotensial.  
Oppklaringsprosenten i mishandling i nære relasjoner er i dag på 24,4%. Det er forventning om høyere oppklaringsprosent. Statsadvokatenes saksgjennomgang både fra 2023 og 2024 viser at kvaliteten i disse sakene er bra. Til tross for noen bemerkninger var det vanskelig å se oppklaringspotensial i de henlagte sakene.
- Restanser  
Politidistriktet følger tett opp restansesituasjonen, der de med jevne mellom gjennomfører restanseaksjoner. Etter gjennomgang av saker eldre enn 6 måneder og påtaleavgjorte, ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder, ble det satt frister til 1. februar 2025 for påtaleavgjørelse, eventuelt en statusoppdatering.
- Beslag  
Instrukser og håndtering av beslag er på plass, men det er fremdeles noen saker som er avgjorte, men ikke rettskraftige, fordi beslaget ikke er oppgjort.
- Lokal straffesaksinstruks er ikke på plass. Det forventes at denne kommer på plass med det første.

### 2.2 IT-kriminalitet

- Etter gjennomgangen av de 80 sakene er statsadvokatenes inntrykk at de fleste er adekvat behandlet. Samtlige saker var henlagte med forskjellige henleggelseskoder. Statsadvokatene stiller spørsmål om hvorvidt noen saker skulle vært henlagt på grunn av bevisets stilling fremfor at det ikke var rimelig grunn til å iverksette etterforskning.
- Gjennomgangen av sakene viser at politiet i større grad bør vurdere å gjennomføre finanssøking i nettbedragerisakene for å se om det kan gi opplysninger som politiet kan gå videre med.
- Et konkret tiltak politidistriktet arbeider med er at økotemaet har utarbeidet tiltakskort som etterforskerne på GDEene kan bruke under etterforskning av slike nettbedragerier. Politidistriktet har også som mål å gjennomføre opplæring i etterforskning av slike bedragerier.
- Inspeksjonen har avdekket at det har skjedd en opphoping av §311-saker etter at prosjekt Neptun ble avsluttet ved årsskiftet. Overføringen av disse sakene til GDEene har ikke vært optimal, da GDEene først tok over ansvar for disse sakene i mars 2024. Dette har medført at

disse sakene har blitt liggende uten at beslaget er gjennomgått. Alle nivå i politiet har vist til stor bekymring rundt disse sakene etter at OP-Neptun prosjektet ble avsluttet og alle sakene ble fordelt ut til GDEene. Statsadvokatene legger til grunn at disse sakene får nødvendig prioritet når IRES-ordningen (Internett Relatert) igangsettes.

- Politidistriktet har prioritert å forbedre kompetansen i politidistriktet til å sikre databærere, men det gjenstår en del da det fortsatt er behov for at flere får denne kompetansen da behovet for sikring stadig øker.
- Politidistriktet har utfordringer når det gjelder gjennomgang av sikret materiale både sett hen til kompetanse og kapasitet. Mange saker blir liggende i påvente av gjennomgang. Dette er meget uheldig på flere nivåer. Statsadvokatene erfarer at dette i flere saker medfører fradrag i straffen som følge av liggetid/dårlig fremdrift i sakene.
- For å skape bedre notoritet rundt tidsbruken ved gjennomgang av beslagene anbefaler statsadvokatene at den som gjennomfører gjennomgangen skriver en egenrapport i saken, over hva man har gjort og mengden man har gått gjennom for å klarere få frem denne tidsbruken i BL. Dette for å vise at det ikke er ren liggetid frem til rapporten ferdigstilles.

### 3. OPPFØLGING FRA FJORÅRETS INSPEKSJON

#### Noen hovedpunkter fra fjorårets inspeksjonsrapport:

- *Det er positivt at politidistriktet fortsatt har en relativt høy oppklaringsprosent sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det bør likevel være en liten bekymring at den har gått så lite ned de siste 2 årene. Nedgangen i narkotikasaker er bekymringsfull, og en peker på viktigheten av at politidistriktet fortsatt har fokus på narkotikabekjempelsen.*
- *Politijuristene synes jevnt over å ha tilfredsstillende kontroll over sine saksporteføljer. Restansesituasjonen er innenfor det akseptable. Dog er det fortsatt en liten utfordring å få sakene endelig avgjort i saksbehandlingssystemet BL, pga at beslag ikke utkvitteres fra sakene når de er avgjort.*
- *Det er fortsatt en utfordring å få til en tilfredsstillende fremdrift i saker hvor det er digitale beslag.*
- *Statsadvokatene har også i år gitt uttrykk for at det savnes lokal straffesaksinstruks, i tråd med føringene fra riksadvokaten/politidirektoratet om at det skal være en slik i hvert politidistrikt.*
- *Statsadvokatene tok opp den økende mengden saker som gjelder personer med alvorlige psykiske lidelser og påpekte viktigheten av at disse sakene håndteres av politijurister med god kompetanse og erfaring med slike saker.*
- *Politidistriktet har begrenset kapasitet til å bekjempe alvorlig og organisert narkotikakriminalitet, noe ressurssettingen på dette feltet viser.*
- *Metodejuristen har i realiteten ingen formalkompetanse på dette felte. Det er viktig at politidistriktet sørger for at han gis et bedre faglig fundament til å utøve sin rolle.*
- *Det må være notoritet om at det har vært bevissthet omkring hypoteser. Dette kan ideelt sett fremgå av etterforskningsplaner, men evt også sikres i møtereferat o.l.*

Disse hovedpunktene ble tatt opp med ulike personer innen politidistriktet og blir nærmere kommentert under pkt. 4.

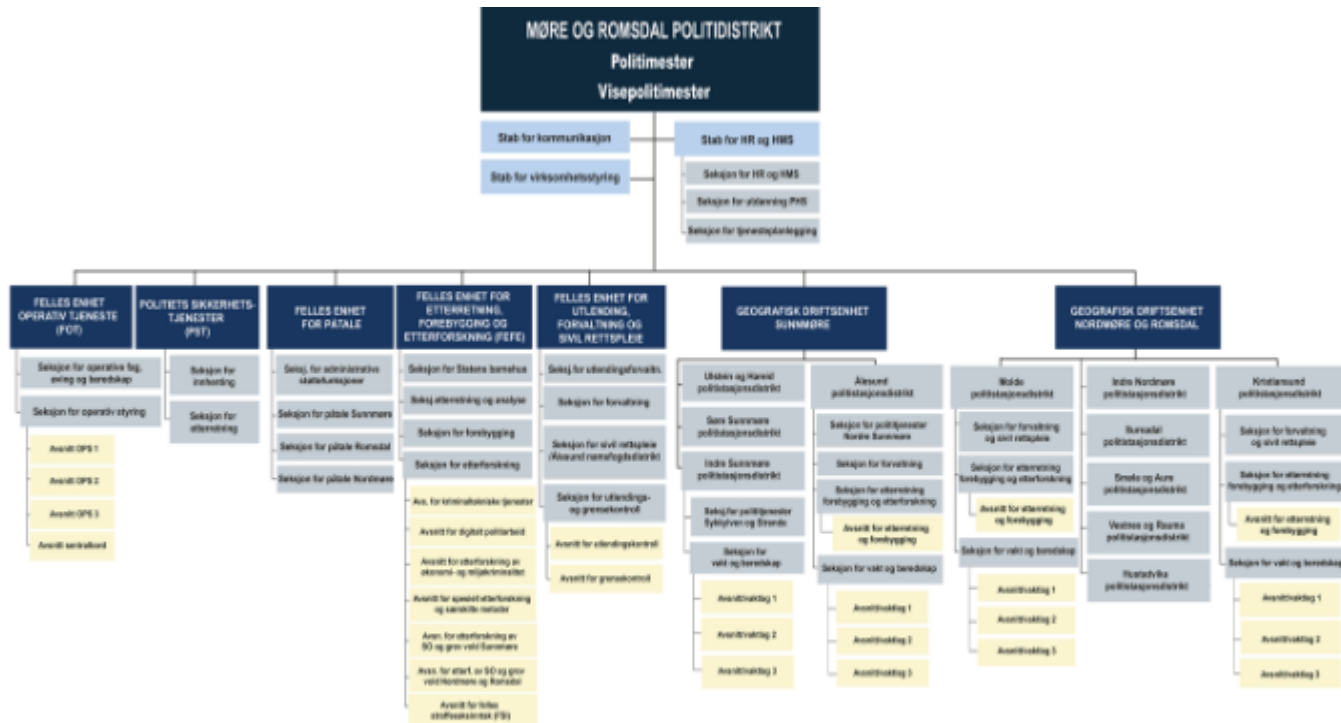
Fjorårets tema var organisert kriminalitet. Det er nå store forventninger til satsingen på kriminelle nettverk (KN) der politidistriktet styrkes med hele 15 politistillinger og 2 jurister, hvorav 1 inndragningsjurist. Frem til disse trer inn i sine stillinger, har bemanningen vært den samme på disse sakene som under fjorårets inspeksjon. De nye stillingene er distriktsovergrepene og blir lagt til Felles etterforskningsenhet (FEFE), avsnitt for spesiell etterforskning og særskilte metoder (SESM).

Oppgjør av beslag er fremdeles en flaskehals, men det er opprettet en ny stilling med ansvar for beslagsrom og mer bevisstgjøring rundt oppgjør av beslag. Statsadvokatenes gjennomgang av D-lista viser at det nå er svært få saker som henger på beslag, men påpeker at det er viktig at dette gjøres opp så fort som mulig.

## 4. STRAFFESAKSBEHANDLINGEN

For å få et situasjonsbilde av straffesaksbehandlingen i politidistriktet og eventuelt kommende utfordringer, hadde statsadvokatene samtaler med politimester og konstituert leder for påtaleenheten, ledere for både FEFE og de geografiske driftsenhetene, GDE1 (Sunnmøre) og GDE2 (Nordmøre/Romsdal) samt ulike seksjonsledere knyttet til både etterforskning og påtale. Det ble som nevnt også ovenfor avholdt møter med de fleste av politijuristene ift gjennomgang av restanser.

Det ble gitt en oppdatert oversikt over organiseringen i politidistriktet.



## **4. 1. Møte med politimesteren og påtalesjefen**

I møte med politimesteren og konstituert leder for påtaleenheten ble det gjennomgått:

- Fjorårets inspeksjonsrapport
- Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale prioriteringer
- Antall anmeldelser og utviklingen innen enkelte områder
- Oppklaringsprosent, årsak og utvikling
- Saksbehandlingstid, årsak og utvikling
- Resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister (voldssaker), voldtektssaker, saker med varetektsfengslinger og lovbrytere under 18 år
- Restansesituasjonen for saker som gjelder voldtekt, voldtekt av barn, nettovergrepssaker og mishandling i nære relasjoner
- Redegjørelse for overholdelse av frister ved gjennomføring av tilrettelagte avhør og oppfølging av sakene etter slike avhør
- Restanser
- Herunder ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 6 måneder
- Ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder
- Rettsdager påtale
- Kommentarer til skriftlig innsendt materiale i forkant av inspeksjonen
- Hovedtema for årets inspeksjon og de spørsmål som er bebudet

### **4.1.1 Fjorårets inspeksjonsrapport**

Hovedpunktene i fjorårets inspeksjonsrapport ble gjennomgått. Statsadvokatene fikk også en og nærmere redegjørelse for KN-satsningen, som ble hovedtema innenfor oppfølging av temaet organisert kriminalitet.

KN-satsningen er ivarettatt ved å lyse ut 15 stillinger, i all hovedsak organisert på SESM på FEFE. 11 operative etterforskere er ansatt pr 28.10.2024. Medarbeidere vil ha lokasjon i Molde og Ålesund, hhv 5+6.

I tillegg ansettes i disse dager en teamleder på hver lokasjon, 1 operativ analytiker til på DPA og 1 medarbeider på etterretning. Politimesteren tror dette tilfredsstillende som er forventet av satsningen og at effekt vil komme allerede i 2024/2025.

Politidistriktet fikk en øremerket påtalestilling til KN-satsningen. Det er likevel en forventning om at det skal være integrert påtale på hver lokasjon. Politidistriktet planlegger for å ha en påtalejurist i hver lokasjon, stedsplassert i hhv Molde og Ålesund.

Det er lagt en plan for opplæring for etterforskningsfeltet som politimesteren redegjorde for.

### **4.1.2 Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale prioriteringer**

Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale prioriteringer ble gjennomgått og det ble opplyst at lokal straffesaksinstruks fremdeles er under arbeid. Forut for inspeksjonen ble det sendt inn blant annet oppdaterte beslagninstrukser.

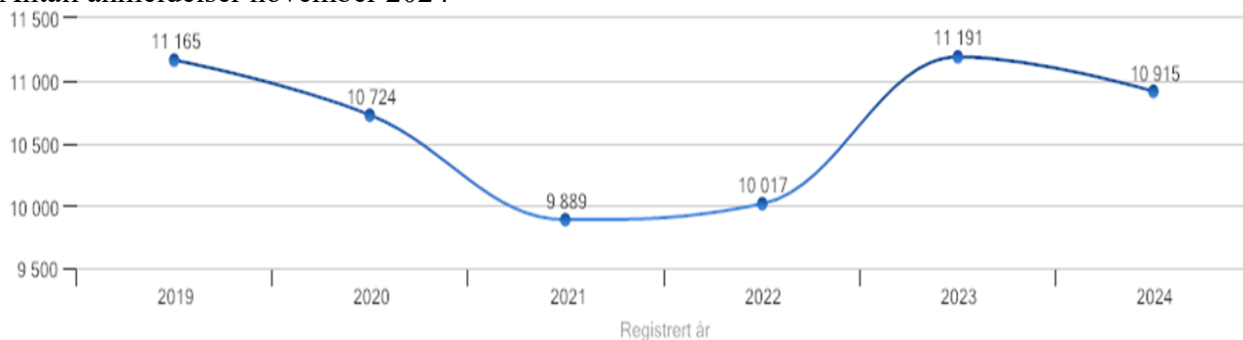
Politimesteren har hatt gjennomgang av Riksadvokatens Mål og Prioritetsbrev for 2024 i ledergruppen, med klare forventninger til lederne om oppfølging av dette. De sentrale prioriteringene er følgelig forankret på overordnet nivå.

Politidistriktets organisasjon med spesialavsnitt på de mest prioriterte sakene, gir en naturlig prioritering og kvalitet i sakene. Beredskapsplanen for etterforskning gir kategorisering av spesielt prioriterte saker. Politidistriktet har planlagt øvelse på beredskapsplanen 28. november, innenfor området cyberkrim.

Politidistriktet har månedlige mål og pri-møter på nivå 2 og 3 der de sentrale føringene gis prioritet og fokus, i tillegg til restansene.

#### 4.1.3 Antall anmeldelser og utviklingen innen enkelte områder

Antall anmeldelser november 2024



Innen utløpet av året vil det være flere anmeldelser enn fjoråret og også flere anmeldelser enn toppåret i 2019.

## 1.2 - Utvikling per kriminalitetstype

Krimtype	Antall saker i år	Andel i år	Endring 1 år	Endring 5 år
Trafikk	2 395	21,9 %	-4,2 %	-5,4 %
Vinning	2 373	21,7 %	-5,1 %	8,9 %
Annen	1 504	13,8 %	-2,5 %	9,1 %
Økonomi	1 243	11,4 %	24,7 %	37,8 %
Vold	1 195	10,9 %	-8,8 %	-1,5 %
Narkotika	727	6,7 %	21,6 %	-44,3 %
Skadeverk	590	5,4 %	-11,4 %	3,9 %
Undersøkelsessaker	442	4,0 %	-11,6 %	-2,0 %
Seksuallovbrudd	316	2,9 %	-20,0 %	-20,0 %
Miljø	96	0,9 %	-30,9 %	-51,3 %
Arbeidsmiljø	34	0,3 %	-17,1 %	-17,1 %
	<b>10 915</b>			

Den store økningen innenfor økonomisaker skyldes økning av primært bedragerisaker. Nedgangen i seksuallovbruddsaker skyldes at det ikke har vært like mange nettovergrepssaker med mange vedleggsaker som tidligere år.

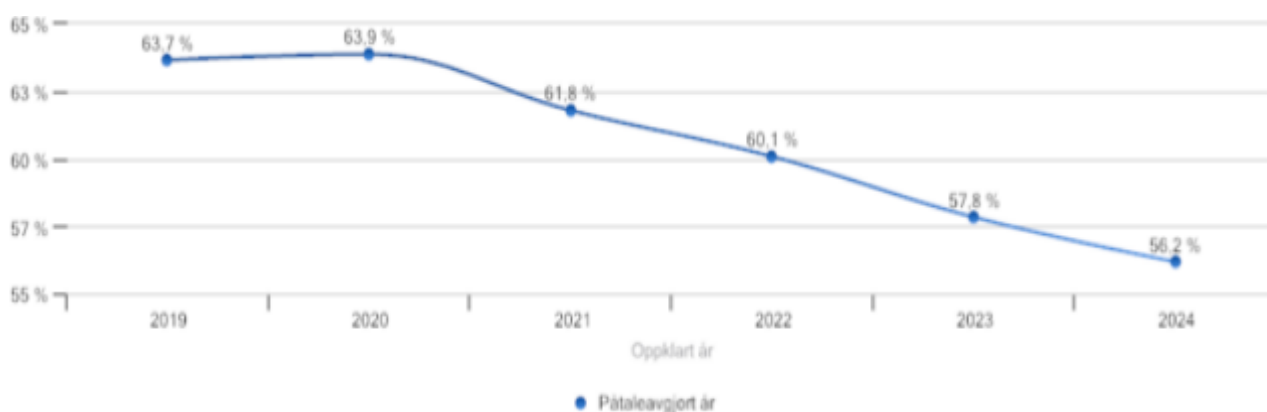


### 1.3 - Antall anmeldelser per kriminalitetstype - per år

Krimtype <sup>▲</sup>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Annen	1 379	1 457	1 318	1 386	1 543	1 504
Arbeidsmiljø	41	44	57	36	41	34
Miljø	197	186	265	113	139	96
Narkotika	1 306	1 203	772	562	598	727
Seksuallovbrudd	395	527	501	372	395	316
Skadeverk	568	627	662	684	666	590
Trafikk	2 533	2 463	2 381	2 510	2 501	2 395
Undersekelsessaker	451	465	424	447	500	442
Vinning	2 180	1 886	1 737	1 874	2 501	2 373
Vold	1 213	1 149	1 108	1 234	1 310	1 195
Økonomi	902	717	664	799	997	1 243
	<b>11 165</b>	<b>10 724</b>	<b>9 889</b>	<b>10 017</b>	<b>11 191</b>	<b>10 915</b>

#### 4.1.4 Oppklaringsprosent, årsak og utvikling

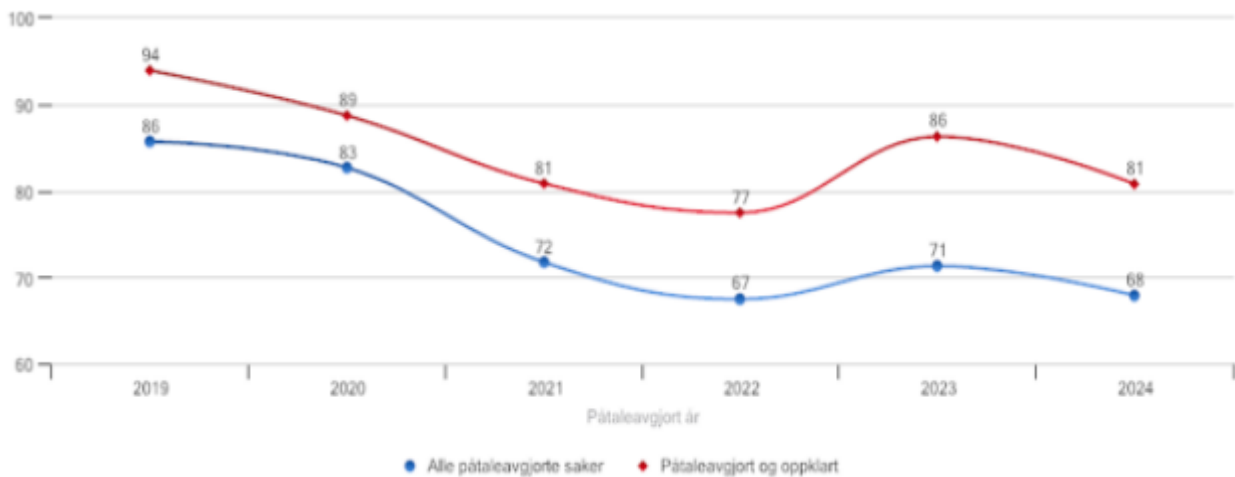
Oppklaringsprosenten i politidistriktet er på 56,2%. Oppklaringsprosenten har gått litt ned, men pr dags dato er den høy i forhold til landsbasis, nest høyest etter Nordland.



Oppklaringsprosenten i mishandling i nære relasjoner har økt fra januar (15,4%), og er pr 1. november på 24,4%. Dette er en økning siden i fjor og tilsvarer omtrent landsgjennomsnittet. Det ble fra statsadvokatenes side vist til kvalitetsundersøkelsen fra 2023 og gjennomgåtte saker i år, som viser at kvaliteten i disse sakene fremstår som bra. Gjennomgangen viste at det var vanskelig å se oppklaringspotensiale i de sakene som er henlagte.

#### 4.1.5 Saksbehandlingstid, årsak og utvikling

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid hittil i 2024 er 68 dager (53 dager hos etterforskning og 14 dager hos påtale). Saksbehandlingstiden har gått ned siste året.



#### 4.1.6 Resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister (voldssaker), voldtektssaker, saker med varetektsfengslinger og lovbrytere under 18 år

##### Voldtektssaker

Andelen voldtektssaker innen fristen er pr. 28.10.2024 på 52,3 %. Det har vært noe nedgang fra nesten 54 % på det høyeste i midten av oktober 2024.

I oktober 2024 ble det gjenåpnet eldre saker som har hatt stor betydning for saksbehandlingstiden med henholdsvis 3392 og 3354 dagers saksbehandlingstid. Det er besluttet etterforskningskritt, og sakene vil nok være under etterforsking også ved inngangen i 2025.

Total saksbehandlingstid er 273 dager pr. 28.10.2024. Totalt var saksbehandlingstiden 154 dager oktober i fjor og pr 26.09.24 (før de eldre sakene ble gjenopptatt) 158 dager. Beregninger har vist at Møre og Romsdal politidistrikt har hatt økning i antall straffesaker med 20%. Det gjelder også for FEFE, men politidistriktet har likevel greid å holde saksbehandlingstiden nede og oppklaringsprosenten opp.

Pr. 28.10.24 har totalt 13 straffesaker over 130 dager behandlingstid. Dette utgjør i overkant av 30 % av saksporteføljen. Totalt antall straffesaker er 42.

Oppklaringsprosenten ligger på 54% pr 18.12.2024 mot 57,3% samme tid i 2023.

##### U18:

Antall anmeldelser har gått ned fra 915 i 2023 til 778 i 2024. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har gått opp fra 39 dager i 2023 til 49 i 2024. En opplever økning av alvorlighetsgrad i U18-sakene. Dette forklarer noe av økningen (ran, narkotikaomsetning, voldsbruk).

Oppklaringsprosent 86%. Andel innen frist 63%.

##### Voldssaker med særskilt frist:

Saksbehandlingstiden har gått opp fra 2023, fra 117 dager hos etterforsking til 155 dager. Hos påtale har den også gått opp fra 47 dager til 55 dager.

Til tross for at distriktet total sett har hatt en økning av antall anmeldelser i 2024, registreres det en nedgang på dette feltet. Antall forhold anmeldt er likt fjoråret.

Oppklaringsprosenten er hittil i 2024 på 50,4% (for 2023 var den 50,8%).

##### Saker med varetektsfengslinger

Det er vanskelig å ta ut historiske data på dette, men det opplever en økning i antall i varetekt.

#### **4.1.7 Restansesituasjonen for saker som gjelder voldtekt, voldtekt av barn, nettovergrepssaker og mishandling i nære relasjoner**

Restansesituasjonen for saker som gjelder voldtekt, voldtekt av barn, nettovergrepssaker og mishandling i nære relasjoner:

Voldtekt alle:	40 saker
Voldtekt av barn:	7 saker
Nettovergrep:	92 saker (statistikkgruppe 1470)
Mishandling i nære:	123 saker (oppklaringsprosent 24,4%)

Det er en økning av saker som ligger til etterforskning.

#### **4.1.8 Redegjørelse for overholdelse av frister ved gjennomføring av tilrettelagte avhør og oppfølging av sakene etter slike avhør**

Tilrettelagte avhør: 182 (pr utgang september)

Grunnen til at fristene ikke har blitt overholdt er sammensatte og har utgangspunkt i:

- (1) manglende avhørs/etterforskningskapasitet
- (2) at andre aktører ikke har hatt anledning (forsvarer, følgepersoner o.l.)
- (3) at beslutninger om TA/SA er skrevet etter utløp av frist
- (4) gjennomføring av nødvendige etterforskningskritt i forkant
- (5) omprioriteringer som følge av alvorlighetsgrad, sykdom, ferier.

Pr. 28.10.2024 er det 2 (en etterforsker under utdanning) som tar TA på fulltid og 2 som gjennomfører avhør hver 4. uke.

Det har vært og er utfordringer tilknyttet TA/SA-avhørene grunnet mangel på lokale tilgjengelige ressurser. Distriktet har en etterforsker som er under utdanning innen TA. Spesielt utfordrende har situasjonen vært når det gjelder SA-avhørere. En etterforsker er i gang med SA-utdanning, men hun vil ikke være ferdig utdannet før høsten 2025. Under utdanningen heves hennes kompetanse underveis og hun vil kunne ta SA-avhør i økende grad og med økende kompleksitet. For å forsøke å senke risikoen i tilknytning til dette har det blitt utarbeidet en midlertidig løsning, samt at KRIPOS er informert om distriktets utfordringer, slik at de har bedre grunnlag for å gjøre vurderinger tilknyttet distriktets bistandsanmodninger.

Utfordringen var spesielt stor i begynnelsen av året, men situasjonen har bedret seg etterhvert.

Dedikerte jurister som går TA-jour tar disse sakene og har fokus på fremdrift i etterforskningen etter TA er gjennomført.

#### **4.1.9 Restanser**

- Herunder ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 6 måneder
- Ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder

Listene ble gjennomgått og det ble satt frist til 1. februar 2025 for påtaleavgjørelse og uansett statusoppdatering.

#### **4.1.10 Rettsdager påtale**

Rettsdager (dager totalt):	571
Antall hovedforhandlinger:	315
Fengslingsmøter:	110 (inkl refengslinger som har medført oppmøte)
Andre rettsmøter:	39

#### 4.1.11 Kommentarer til skriftlig innsendt materiale i forkant av inspeksjonen

Det ble vist til at det også i år påpekes at lokal straffesaksinstruks nå burde være på plass.

Bemanningssituasjonen hos Felles enhet for påtale:

Jurister - antall stillingshjemler:

Ålesund 21 stillinger (ett vikariat i tillegg)

Molde 8 stillinger

Kristiansund 9 stillinger (2 stillingshjemler ubesatt pt)

Det er en ansettelsesprosess i fbm tildelingen etter revidert nasjonalbudsjett slik at det for slutten av 2024/2025 vil se slik ut:

Ålesund 23 stillinger

Molde 9 stillinger

Kristiansund 10 stillinger

Sivilt ansatte straffesaksstøtte, faste stillinger: 13

Ålesund 7

Molde 3

Kristiansund 3

#### 4.1.12 Organiseringen og prioriteringen av politiets innsats mot økonomisk og organisert kriminalitet, samt arbeidskriminalitet

Antallet stillingshjemler på ØKO/MILJØ ble utvidet fra 7 til 8 våren 2024 jf. sentral satsing. Stillingen var øremerket økonomisk kriminalitet. I tillegg ble det vår/sommer 2024 besluttet at ordningen med felles inndragningsspesialist med Innlandet politidistrikt skulle opphøre, og at politidistriktet skulle ha egen inndragningsspesialist. Ansettelse i stillingen, som organisatorisk er lagt til avsnitt for etterforskning av økonomisk og miljøkriminalitet (ØKO/MILJØ), finner sted i løpet av 2024 og blir stillingshjemmel nr. 9. Inndragningsspesialisten vil ha hele Møre og Romsdal som ansvarsområde og da altså være en styrking av kapasitet for distriktet som helhet.

2023 og 2024 har vært utfordrende år for ØKO/MILJØ. Utfordringsbildet har vært sammensatt, og en lengre periode var man nede i ca. 50 % av arbeidsstyrken. Dette ga utslag på straffesaksarbeidet. I tillegg etterforsket avsnittet 4 arbeidsulykker som medførte dødsfall. I løpet av sommeren og høsten 2024 er alle stillingshjemler besatt, ingen er sykmeldte eller tilknyttet andre former for tiltak. Dette ser vi effekten av. Saksantallet til avsnittet er høyt, 82 pr. 28.10.2024 men det beveger seg i riktig retning. Distriktet har en omfattende straffesak med internasjonale forgreininger som vil kreve kapasitet, samt at en forventer at Skattevesenet vil sende over større sak i løpet av første kvartal 2025.

Hva gjelder arbeidslivskriminalitet inngår en ansatt på ØKO/MILJØ i operativ gruppe sammen med Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten, Statens Vegvesen. Avsnittsleder for ØKO/MILJØ er med i Tverrfagligledergruppe (TLG). Bidraget inn i A-krim. kommer som tillegg til arbeidsoppgavene tilknyttet avsnittet. Nylig ble det gjennomført en større aksjon i A-krim -sporet, men det var forvaltnings-/kontrollorganene som gjennomførte denne. Saken vil kunne ende hos politiet på et senere tidspunkt alt ettersom hva som blir avdekket.

Seksjon for etterforskning på FEFE er gjenstand for vurdering hva gjelder fremtidig organisering. I den forbindelse vil man se på og vurdere den organisatoriske tilhørigheten til stillingen som fagansvarlig for menneskehandel. Fagfeltet er nært tilknyttet både avsnitt for spesielle etterforskning og særskilte metoder (SESM) og ØKO/MILJØ, og også A-krim.

## 4.2 Møte med PST

Førstestatsadvokaten gjennomførte inspeksjon med PST uten at det var noe å bemerke.

# 5. IT-KRIMINALITET

## 5.1 Gjennomføringen av inspeksjonen

Før inspeksjonen fikk vi tilsendt:

Direktiver/instrukser som omhandler etterforskning av IT-kriminalitet og håndtering av databeslag og digitale bevis

- MRPD spesialinstruks – håndtering av beslag
- RA - Realbevis i straffesaker – ulike rettsgrunnlag for innhenting – rammene for oppbevaring og bruk etter at saken er avsluttet
- RA - Direktiv om ransaking av datamengder som det er grunn til å tro inneholder opplysninger underlagt beslagsforbudet i straffeprosessloven § 204, jf. § 11 (Utsortering av beslagsfritt materiale)
- POD rundskriv 2010/007 – Behandling av beslag i straffesaker
- Fagforvaltningsapparatet – Rutine for behandling av digitale beslag i initialfasen
- MRPD arbeidsbeskrivelse for utlevering av innhold i henhold til Strl. § 76

Som beskrevet innledningsvis fikk vi også tilsendt totalt 80 saker som vi gjennomgikk før inspeksjonen. Funnene av disse ble presentert under inspeksjonen.

Kriminalitet begått over nett var i det følgende tema i intervjuer med de ulike seksjonene.

## 5.2 Gjennomgang av innkalte saker

Etter gjennomgangen av de 80 sakene sitter statsadvokatene igjen med det inntrykk at de fleste er adekvat behandlet.

Alle sakene er henlagte, men statsadvokatene stiller spørsmål om hvorvidt noen saker skulle vært noe etterforsket og eventuelt henlagt på grunn av bevisets stilling fremfor at det ikke var rimelig grunn til å iverksette etterforskning. Andre distrikt benytter kapasitetshenleggelse i mange av disse sakene. Man kan stille spørsmål om hvorvidt begrunnelsen om at det ikke var rimelig grunn til å etterforske i realiteten er kapasitetshenleggelse. Særlig der det er kontoopplysninger som ikke er sjekket og en kunne ha foretatt iallfall noen etterforskingsskritt. Det henvises til rapporten etter gjennomgåelse av henlagte saker på bl.a. dette grunnlag, og det som der er uttalt om kravet til realitet når det gjelder begrunnelse.

Politiet bør i større grad vurdere finanssøk mm i nettbedragerisakene for å se om det er opplysninger å gå videre med. Sammenheng med andre saker bør også vurderes i større grad for å avdekke om dette kan være organisert kriminalitet som omfatter flere fornærmede og flere distrikt.

## 5.3 Besvarelse av spørsmål og intervjuer

I møtene med de ulike seksjonene hadde vi med oss følgende spørsmål:

- Har Møre og Romsdal politidistrikt en hensiktsmessig organisering av arbeidet med kriminalitet begått over nett?
- Er det avsatt tilstrekkelig personell til å håndtere sikring og etterforskning av disse sakene?

- Hva slags kompetanse har den enkelte medarbeider til å foreta den undersøkelse som gjøres?
- Hvordan er kapasiteten i politidistriktet med hensyn til å håndtere disse sakene med den nødvendige grad av faglighet og progresjon?
- Har etterforskerne i politidistriktet som sådan kjennskap til at det finnes et eget avsnitt for dataetterforskning og i hvilke saker/tilfeller det vil kunne være aktuelt å benytte seg av slik at viktige bevis kan bli sikret og ikke gå tapt?
- Har det vært iverksatt eventuelle tiltak i politidistriktet for å sikre at etterforskere og andre skal håndtere digitale bevis på en korrekt måte?
- Foreligger det instruksjer/retningslinjer på området og i hvilken grad følges disse?
- Har politidistriktet ressurser og kompetanse til å avdekke IT-kriminalitet, også der det ikke er anmeldelse, og hvordan og i hvilken grad politidistriktet ved avdekking og etterforskning av slik kriminalitet samhandler med andre politidistrikter eller særorganer.

### **5.3.1 Redegjørelse fra politimesteren om hvordan arbeidet med dataundersøkelser og digitale bevis, uavhengig av sakstype, er organisert og ressursatt**

Digitalt politiarbeid som fag utføres i hele politiets organisasjon, men som spesialavsnitt er digitalt politiarbeid organisert under seksjon for etterforskning, og består av spesialister på datatekniske undersøkelser. Avsnitt for digitalt politiarbeid (DPA) er de eneste som utfører datatekniske undersøkelser i politidistriktet, og har datalaber i Ålesund og Molde.

DPA består av fagområdene digital kriminalteknikk, avansert internettetterforskning, cyber og operativ kriminalanalyse.

Videre er stillingene inndelt slik:

Ledelse: 1 avsnittsleder

Digital kriminalteknikk/avansert internettetterforskning: 5 dataetterforskere og 3 spesialetterforskere

Cyber: 1 fagansvarlig cyber og 1 taktisk cyberetterforsker

Operativ kriminalanalyse: 2 operative kriminalanalytikere

Det er totalt 13 stillinger, hvorav 1 er ubesatt, men stillingen lyses snart ut.

DPA bruker minimum ett årsverk til drift av politidistriktets beslagsnettverk – beslag 2.0 – som er et distriktsomgripende datasenter for arbeid med og lagring av digitale beslag.

Fagkontakter til digitalt politiarbeid planlegges innført høsten 2024.

Utsortering av beslagsfritt materiale skjer ved DPA etter rundskriv RA.

#### Prosjekt Innbyggerstemme – Digitale bedrageri.

- Dette har ført til innsikt vedrørende initialfasen av sakene. Her var det mye som var for dårlig kvalitetssikret av politiet.
- Samarbeid med PIT – Team anmeldelse – utvikle nye løsninger for bedrageri-anmeldelser
- FEFE har laget tiltakskort for initialfasen i bedrageri for å øke kvaliteten på anmeldelser fra krimvaktene og bedre initialfasen for å gå etter verdier. Tiltakskortet skal ut på alle krimvakter. Vi hadde gjennomgang med FSI.

- Det siste er blitt kjent i PIT, som har hatt kontakt for å dele arbeidet.

Politidistriktet håper at dette fører til at de klarer å prioritere rett i initialfasen og gå etter de saker hvor de har mulighet til å ende opp med sikring av verdier og kanskje irettføring.

Fagdager om Cyberkriminalitet for påtale sammen med Kripos:

Det var besøk ifra Kripos' NC3- gruppe i to dager (Nasjonalt Cyberkriminalitetsenter), som et ledd i å øke påtalegruppens kompetanse innen dette feltet. Det ble to lærerike dager. DPA Fra vårt PD deltok også. Det ble gitt innføring i begreper, trender og utvikling og om jurisdiksjon i digitale domener, samt en bolk fra seksjon for seksuallovbrudd (om NCMEC, fildeling, Kryptovaluta mm).

Deltakerne lærte om cyberstøttet og cyberrettet kriminalitet, og om den innledende etterforskning i cyberkriminaliteter, samt irettføring av store straffesaker (tilskjæring, effektivisering osv).

Det var to meget lærerike dager, hvor politidistriktet var "prøvekaniner" på et opplegg NC3 ønsker å kommunisere ut til samtlige politidistrikter.

I løpet av høsten 2024/vinteren 2025 vil det implementeres en ny nasjonal retningslinje for behandling av elektroniske data i etterforskning fra fagforvaltningsapparatet, noe som vil ha innvirkning på arbeidet med digitale spor og beslag.

Et system for kvalitetssikring av datatekniske rapporter er på trappene, både for avsnitt for digitalt politiarbeid og gjennomgangsrapporter skrevet av etterforskere, jfr. NC3 KRIPOS workshop.

### **5.3.2 DPA**

DPA viser til at de er opptatt av å jobbe mer kunnskapsbasert og å identifisere sakene. De jobber målrettet i cyberkriminalitetene og har inngått et Vestlandsk samarbeid. Med dette har man fått blant annet økt kompetanse i crypto-sakene. Rask handling gjør at de har lyktes i å få fryst penger som har vært gjenstand for hvitvasking/bedrageri i utlandet. De har håndtert løsepengesaker, men viser til at slike saker er svært tidkrevende.

De foretar opplæring ut ved GDEene. Målet er at disse skal bli mer rustet til å foreta sikringer på mobiltelefoner. Et videre mål er å få alle på grunnnivåene i stand til minimumssikring. Det jobbes med dette både gjennom Ransel og fagdager. Videre jobbes det med opplæring og formidling av tiltakskort ut til hele linja.

DPA opplever i stadig større grad deltagelse på ransaker for å sikre digitale bevis, men det er foreløpig ikke etablert noen vaktordning.

På grunn av stort sakstilfang er det alltid viktig å foreta gode prioriteringer. Det er ikke nødvendigvis alltid de alvorligste sakene, men de sakene der bevisene vil kunne forsvinne innen kort tid. Her er det viktig med et godt samarbeid med påtale og etterforskere.

### **5.3.3 SESM**

Leder for SESM viser til økt innsats siden forrige inspeksjon og også før KN-satsingen.

Det er felles innsats på tvers av PD mot de store nettverkene. De ansatte innen KN vil ligge inn under SESM og det forventes stor aktivitet innen dette feltet fremover.

Det er 2 team som ligger under SESM, henholdsvis i Molde og Ålesund. Det jobbes med å samkjøre profitt, cyber, orgkriminalitet i egen seksjon og øke i egen seksjon.



### 5.3.4 SO

Overgrepssaker tas alltid på SO, mens §311-sakene etterforskes på GDEene.

IRES ved GDEene går gjennom data for å se hva som eventuelt overføres til SO.

Etter anmodning i skjema sikrer DPA etter bestilling og prioritet. Prioritering av saker gjøres i dialog med påtale Det akutte må uansett tas først og tidsbruken er utfordrende. DPA er ikke lenger flaskehals. Derimot er det en utfordring å analysere det sikrede materialet innen rimelig tid.

Det er en del gamle saker pga ressursmangel, sykefravær og overgang til andre distrikt.

Det er utarbeidet en prioriteringsliste og det rapporteres om status hver måned.

Tilrettelagte avhør er pr tiden utfordrende. Det er vanskelig å få avhørere da det er redusert kapasitet i distriktet av de som kan ta sekvensielle avhør. Her benyttes KRIPOS. Med nytt barnehus til Kristiansund forventes flere avhørere også i denne delen av distriktet.

### 5.3.5 ØKOTEAMET

Grensesnittet for bedragerisaker inn til Økoteamet er beløp over 300 000 kroner. Pr. dags dato er det 32 saker med grove bedragerier. Fra august 2023 - august 2024 kom det inn totalt 1248 bedragerisaker som er en økning på 150%. Det opplyses om at en gjennomgang av 500 av disse sakene er verdien ca 39 millioner kroner.

Det er utarbeidet tiltakskort for rutiner ved bedragerisaker, slik:

Mottak av anmeldelse

Etterforskning

Kontoutskrifter fornærmede

Kontoutskrifter på gjerningsperson

Egenrapport på gjerningsperson

Egenrapport undersøkelse transaksjoner

Indiciamelding

Deling av opplysninger med banker

Det er også utarbeidet mal for rapport i bedragerisaker – undersøkelser av transaksjoner.

Det er i tillegg igangsatt opplæring i FSI og krimvaktene mv i digitale bedragerier og formidlet informasjon til fornærmede om å kontakte støttesenter for kriminalitetsutsatte.

### 5.3.6 FSI

FSI er som oftest den som mottar bedragerianmeldelser. Det opplyses om at det jevnlig sendes utleveringspålegg og foretas finanssøk. Det har vært møter med alle bankene i fylket og nytt møte er planlagt. Tilbakemelding fra bankene er at det savnes nasjonal innsats. En avventer tiltak fra den nyopprettede bedragerienheten.

Der en får oversendt motkontoer til det aktuelle distrikt, får politidistriktet ofte sakene i retur fra andre distrikter fordi disse sakene ikke prioriteres. Andre distrikt foretar kapasitetshenleggelse. Det blir da en utfordring for Møre og Romsdal politidistrikt å håndtere dette videre. FSI-logg beskriver hva som er gjort i sakene.



### 5.3.7 GDE1 (Sunnmøre)

Her fordeles GDE1-sakene til de tre teamlederne. Særlig utfordrende er og blir gjennomgang av §311-sakene som nå går til IRES ved GDEene. Stort sakstilfang ved GDEene leder til prioriteringsskvis mellom mishandlingssaker, voldssaker og U-18-saker. Det er opprettet møtestruktur omkring dette med ukentlige møter med påtale. Det er også stor bekymring tilknyttet utviklingen av U-18-sakene der sakene både blir grovere og de under 18 år stadig får flere og flere saker.

Det er flere varetektssaker enn på lenge og GDEen mister stadig personell til FEFE, vakt og beredskap. Styrkingen av KN merkes også ved GDEen idet rekrutteringen skjer stort sett fra GDEene, som dermed får en økende utfordring med å få rekruttert nytt personell.

### 5.3.8 GDE2 (Nordmøre/Romsdal)

Situasjonen er omtrent som på Sunnmøre. Også her fremheves bekymringen for den videre håndtering av §311-sakene. Det er iverksatt restanseaksjon på etterforskning og vakta brukes i større utstrekning.

U-18-sakene avdekker et mye hardere miljø, med flere knivsaker, grovere voldssaker og flere narkotikasaker.

Det er ved flere tilfeller vist til at politiet har en egen næringslivskontakt som har utadrettet virksomhet ut mot finansinstitusjoner og annen næringsvirksomhet i kampen mot bedragerier.

## 6. OPPSUMMERING

Statsadvokatenes vurdering er at Møre og Romsdal politidistrikt har hensiktsmessig organisering i arbeidet med nettkriminalitet.

En vil særlig følge med på KN-satsingen.

Det er naturlig å foreta et skille mellom hvilke saker som skal overføres til Økotemaet og til SO-teamet. Det er utarbeidet tiltakskort for en bedragerisaker. Videreformidling av disse og opplæring vil gis utover i politidistriktet.

For tiden synes det å være tilstrekkelig personell til å håndtere sikring av databærere, men det kan med fordel kan være flere ut i linja som kan håndtere enkle beslag. Det er utarbeidet skjema for anmodning av sikring og det innarbeidet ukentlige prioriteringsmøter.

Det er meget utfordrende å få gjennomgått og analysert det sikrede materialet i disse sakene. Det er særlig bekymring rundt §311-sakene som nå ikke lenger omfattes av tidligere prosjekt. Statsadvokatene tiltrer denne bekymringen.

Det er ulik kompetanse hos den enkelte medarbeider når det gjelder å foreta slike undersøkelser. Enkelte hevder at en ikke har slik kompetanse. Statsadvokatene har en forventning om at politidistriktet ser på disse utfordringene.

Møre og Romsdal politidistrikt har innhentet kunnskap fra Kripes i opplæringsøyemed og går nå inn i en periode innen opplæring innenfor KN. Politidistriktet har bevissthet om å avdekke IT-kriminalitet, også det som ikke er anmeldt, og å styrke samarbeidet med andre politidistrikt.

Møre og Romsdal statsadvokatembeter  
Molde, 19. desember 2024

Magne Nyborg

Ingvild Thorn Nordheim

Kopi:  
Riksadvokaten  
Politidirektoratet